

עניינים שוהם אפס

החליטו להציג מועמד בעל דיעות ברורות. היה זה בארי גולדהאטר. דיעותיו בחדאי לא היו סימפאטיות. אך לזכותו יש לומר שהיו לו דיעות, ושהיה מוכן להיאבק עליהן בפה מלא. סיסמתו היתה: „דרושה בחירה בין דיעות שונות, ולא בין הדי דיעה אחת.“

התוצאה ידועה: גולדהאטר הנז' חיל שואה למפלגתו.

רוב עצום בחר בגינסון, שניראה כאפס גזח ובטוח, כאדם המסוגל לאחד את בעלי כל הדעות, מפני שאין לו אף דיעה אווה משלו. ואפס זה הכניס את ארצות-הברית לבזק הנורא של ויאט-נאם.

שתי המפלגות למדו מלקח זה. אישיות אימצה כמו יוגין מקארת, שעורר גלים של התלהבות רענה בדור הצעיר, נדחק עלידי העסקנים הדמוקראטיים הציתה, עוד לפני ההצבעה הראשונה, שהיתה גם האחר רונה. אותו הדבר קרה במחנה הרפובליקאי לגלסון רוקסלר, המוכן להשמיע — לפחות לעיתים רחוקות — דיעה עצמאית כלשהי.

למי שאינו אפס, אין לו סיכוי במישטר זה, אלא בעיות משבר. כאן מודרך לעין שמו של גיין כנדי. כיצד זכה בכל זאת במועמדות, מול גינסון?

על כך יש תשובה אחת: **במערכת החרויות שלו הופיע גיין קנדי כחסר כל דיעה מקורית.**

הוא חזר כתוכי על כל הדברים שהציג רחיים. בתיכוח ההיסטורי שלו עם גינסון, בסלחיוה, לא היה שום הבדל בין דיעות השניים. ההבדל היה רק בסכסאפיל. אם היו לקנדי דיעות אחרות, הצליח להסתיר אותן. אך קרוב לחדאי שדעותיו המקוריות התגבשו רק בימי כהונתו.

ואפילו קנדי הגיע לבית הלבן כימעט במיקרה. הפרשיהקילות בינו לבין גינסון היה זעיר.

★ ★ ★

הו הלך הנובע מכך לגבי ישראל? גם מדינות גדולות ומבוססות אינן יכולות להרשות לעצמן, בימינו, שילטון של אפסים. זוגות כמו קוסיגין-ברווינג, ויל-סון-הית, האמפרי-גינסון, הם אסון לארצותיהם ואסון לעולם.

על אחת כמה וכמה חמורה תופעה כזאת לגבי מדינה צעירה ובלתי-מבוססת כמו ישראל. המתיקמת במציאות המשתנה במהרה הזקוקה לשניונים דינאמיים ללא-הרף.

מישטר דרמפלגתי, המקפא את כל החיים המדיניים, המעניק פרס לקונפורמיות ולאפרוריות, המעניש בעלי יוזמה מחשבתית ומעשית — היה ממיט שואה על ישראל.

השאפה לחיסול הכוחות החדשניים, ליצור רת מונופול לשתי מפלגות-דינוואורים או למפלגת-ענק אחת ויחידה — שאיפה זו היא סכנה לעתיד המדינה.

זהו הלך הראשון. הלך השני אינו פחות חשוב. דברני השיטה האישית-יחסית טוענים כי שיטה זו גורמת לבוחרים עצמם השפעה על בחירת נציגיהם. בעוד השיטה היחסית, הנהוגה אצלנו, מקפידה עניין זה לעסקנים. והנה, אם בולט משהו במאורעות האחר רונים באמריקה, הרי זה ההיפך הגמור. אנשי-השורה הדמוקראטיים לא רצו בהתאם פרי, והבוחרים הרפובליקאיים לא רצו כי גינסון. בשני המקרים לא היתה לאנשי השורה השפעה על בחירת המועמדים.

העסקנים המיקצועיים בחרו כי מועמדים — ולבוחרים הפשוטים לא נותר אלא לבחור בין שוויילר דום ושוויילרדי.

כל אדם שהשתתף אי-פעם בחיים המדיניים יבין אותה בנקל. בכל חברה דוגלים רק מיעוטים בפתרונות ברורים לשאלות מסוימות. רוב הציבור עומד, בדרך כלל, אישם באמצע.

הנה, למשל, יש בעיית זכויות-הכושם בארצות-הברית. מיעוט קטן מוכן להעניק לכושם מיד את כל הזכויות האישיות. מיעוט שני דוגל בדיעות הגיוניות. אך רוב הציבור נמצא בין שני הקצות, מוכן לעשות משהו לטובת הכושם, אך לא הרבה.

במצב אידיאלי, היתה מפלגה אחת צריכה להעמיד מועמד הדגל בהתקדמות מהירה, והמפלגה השנייה מועמד המתנגד לכל התקדמות. אז היה הציבור מסוגל לי הכרעה. מישור היה זוכה ברוב, והבעייה היתה נפתרת בצורה זו או אחרת.

במציאות זה לא יקרה לעולם. מפלגה

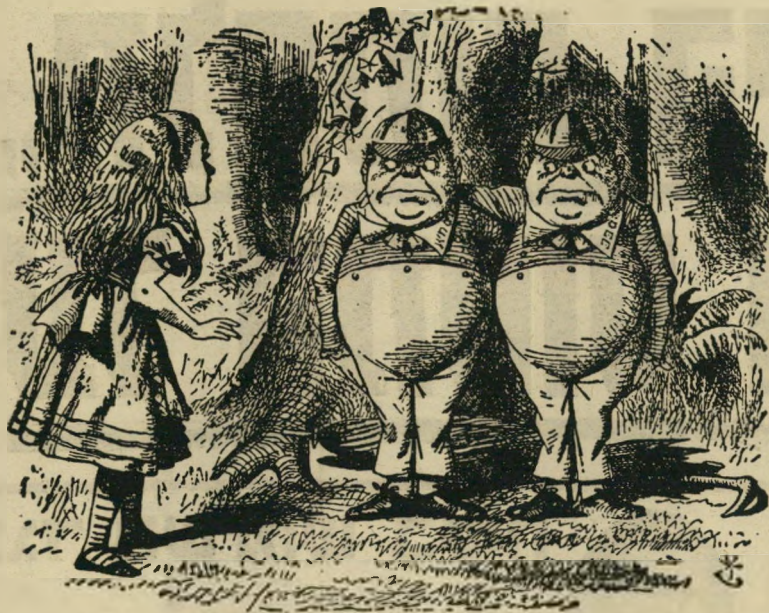
במישטר דרמפלגתי יש סדר. ושאלת השאלה: איזה מין סדר? האם זהו הסדר של בית-הקברות, המוסר המסודר ביותר בעולם — או סדר חי, המלווה את תהפוכות החיים הדינאמיים?

באופן מעשי אפשר לנסח את השאלה כך: האם זהו סדר המטפח את הכי נוגיות והעקרונות, או סדר המעלה מנהיגים בעלי כושר ויוזמה?

★ ★ ★

הנסיון ההיסטורי מוכיח כי בעיות מצוקה ומשבר, בימי סכנה עליונה, מעלה המישטר הדרמפלגתי, כמו כל מישטר אחר, מנהיגים בעלי שיעור-קומה.

פראנקלין רוזבלט, שנבחר בימי המשבר הכלכלי הנורא של 1932, גינסון צרציל, שהועלה לשלטון בימים הקודרים ביותר של מלחמת-העולם השנייה, שימשו עדות לכך. אך אותו נסיון היסטורי מלמד

עליזה עם טוידל-דום וטוידל-די

גם לקח הפוך: שבימי שלום ורגי עה יחסית, מעלה המישטר הדרי מפלגתי כימעט תמיד אפסים.

מי שנבעת כיום ממבחר-האפסים של ארצות-הברית, לא ימצא נחמה בכריסטינה, הדמוקראטיה הגדולה השנייה בעלת המישטר הדרמפלגתי. הוג וילסון-הית אינו מלהיב יותר מן הוג גינסון-האמפרי.

ואם מלאה ההיסטוריה של ארצות-הברית בגודש עצום של נשיאים בינוניים, ואף כסילים — הרי לא חסרו כאלה גם בי בריטניה. מול כל קולדיג, הארדינג והובר בדברי ימי ארצות-הברית יש בהיסטוריה הבריטית באלדווין, צימברליין ואידן.

הדבר בולט עד כדי-כך, שיש לגשת ל-בירור הסיבות המביאות לכך.

מדוע נוסח המישטר הדרמפלגתי, תי, או הולתימפלגתי, להעלות לשלטון אפסים גמורים?

★ ★ ★

הסיבה היא פשוטה למדי, ואפשר לכלול אותה בכל אלף-ביית פוליטי.

הנה כי כן, חזרו אלינו טוידל-דום וטוידל-די, שני התאומים הזהים מה-סיפור עליזה בארץ-המרחא.

ריצור: טוידל-דום ויוברט טוויילרדי. ואולי להיפך, ריצור טוויילרדי ויוברט טוידל-דום.

שני טיפוסים מופלאים, השרים במקלה, העומדים כאיש אחד, והצועדים כאיש אחד. שניים שהם אחד.

הם מסכימים בדיוק איש לדעת רעהו. הם גם מסכימים לדעת כל שאר הפלגים האמריקאיים — לדעת שוחררי-המלחמה ול-דעת שוחררי-השלום, הלוחמים-בעניי והלוחמים-בהפליה.

הם מתנגדים לחטא ולפשע, לאלמוות ולאיהצדק. הם דוגלים בשחיון ובחופש. בקיצור: הם נוקטים עמדה אמיתית ובהתייחסות-למען הטוב. ואשר לכל שאר העניינים, מככימים שניהם שאל להם להיגרר לקיצוניות, או לדגול בדיעות בלתי-שקולות וחד-צדדיות. או לשפל בעניינים הנתונים במחלוקה, שמא יפגע הדבר באחדות-הדיעות המרהיבה השוררת באומה גדולה ודגולה זו, אשר למענה מסרו האבות את חייהם, וכי וכו'.

טוידל-דום וטוידל-די, הצמד-חמד הדמוי רפובליקאי, המתחרים ביניהם על התפקיד הרם ביותר באומה העצומה ביותר בעולם, תפקיד המעניק לבעלי סמכות העלולה לקבוע את גורל המין הי-אנושי כולו.

★ ★ ★

אנה עומד ותוחה: מה קרה לאומה האמריקאית, שאלה הם נציגיה? יש מאתיים מיליון אמריקאים בעולם, וביניהם גאונים בכל השטחים והמיקצועות. מדוע, אם כן, כבואם לבחור כי מועמדים לתפקידם החשוב ביותר, אין הם מוסוגלים להעלות אלא שני אפסים עגולים, שני עסקני-קרקע שרופים ואפורים, שני הודכי בתלם נעדרי ברק אינטלקטואלי ואומקילב גברי?

שניים שהם אחד? לא. שניים שהם אפס.

מה גורם לכך? היכן שורש הרעה?

התשובה הכוללת ביותר — לא היחידה, כמובן, אך החשובה ביותר לגבינו — נעוצה בשיטת הי בחירה האמריקאית: השיטה הי אישית-איזורית.

וכל החסידי-השונים של שיטה זו, כדאי להם מאוד לחשוב על כך — אם בכלל פתוחים הם עדיין למחשבה חדשה.

★ ★ ★

שיטת-הבחירות האישית-איזורית יוצרת, במיקרה הרע ביותר, מישטר של מיפלגה אחת, ובמיקרה הטוב ביותר — מישטר של שתי מפלגות.

דווקא בכך רואים הדוגלים בה את פיסגת כל חלומותיהם, את האידילא הנשגב שיש לחתור אליו.

שתי מפלגות, כמה זה טוב. כמה זה נעים. אין התפלגות. אין פילוגים. יש סדר. (ורק דרך אגב נעיר כאן כי גם זוהי שטות. כי הגיוניים המהותיים הקיימים בחברה אינם נעלמים שנעלמות המפלגות המייצגות אותם. הם עוברים פשוט לתוך מפלגות-הענק עצמן, בהן נמשכת מלחמת-אחים בירת שאת, אם כי בצורה פחות פומבית ודמוקראטית.)